

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Gruntjes	Datum	5 december 2023
Doorkiesnummer	14 030	Kenmerk	11008954
E-mail	sammie.gruntjes@utrecht.nl	Onderwerp	Inclusieve openbare ruimte en vijandige architectuur
Bijlage(n)	1 (onderaan bijgevoegd)	Beleidsveld	Openbare Ruimte

Geachte leden van de raad,

De Utrechtse openbare ruimte is gastvrij ingericht voor onze inwoners en bezoekers van de stad, waarbij een toegankelijke en inclusieve openbare ruimte het uitgangspunt is. Met deze raadsbrief informeren wij u over onze toezegging naar aanleiding van uw motie '[Een gastvrije openbare ruimte voor iedereen](#)' van 6 juni 2023.

Handboek Openbare Ruimte

In het Handboek Openbare Ruimte is opgenomen dat toegankelijkheid een van de vijf uitgangspunten is bij de inrichting van de openbare ruimte en dit handhaven wij in de nieuwste versie. Ook zal bij (her)inrichtingen het principe "toegankelijk en inclusief tenzij" gehanteerd worden. In lijn met de motie worden de definities van de toegankelijke en inclusieve openbare ruimte en vijandige architectuur opgenomen in het Handboek Openbare Ruimte, en wordt opgenomen dat inclusief ontwerp van het straatmeubilair in de openbare ruimte het uitgangspunt is.

Toegankelijke openbare ruimte

Onder toegankelijkheid verstaan wij dat iedereen de openbare ruimte kan gebruiken¹. Een toegankelijke openbare ruimte is onderdeel van de ambitie van de Gemeente Utrecht om 'Gezond stedelijk leven' te realiseren. In het [uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'](#) wordt beschreven wat we doen om de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk te maken. Het uitvoeringsprogramma richt zich voornamelijk op het toegankelijker maken van de stad voor mensen met een beperking. Het Handboek Openbare Ruimte reflecteert dit en kent als een van de vijf uitgangspunten toegankelijkheid.

Inclusieve openbare ruimte en vijandige architectuur

Onder een inclusieve openbare ruimte verstaan wij dat de openbare ruimte door iedereen betreden en gebruikt mag worden. Dit houdt in dat er geen groepen uitgesloten worden door ontwerp of inrichting. Onder vijandige architectuur verstaan we (aanpassingen aan) straatmeubilair, verhardingen of andere

¹ [Beleid voor toegankelijkheid | gemeente Utrecht](#)

Burgemeester en wethouders

Datum 5 december 2023
Ons kenmerk 11008954

elementen in de openbare ruimte die als doel hebben om gedrag dat wordt aangemerkt als ongewenst te weren, ontmoedigen of beperken. De inrichting dient geen ander doel dan het uitsluiten van ongewenst gedrag. In een inclusieve openbare ruimte is alle gebruik en gedrag toegestaan, behalve gebruik en gedrag dat wettelijk en volgens de Algemene Plaatselijke Verordening is verboden of dat leidt tot beschadiging en vervolgens onbruikbaarheid van objecten in de openbare ruimte. Daarom passen we in de openbare ruimte geen vijandige architectuur toe. Dit zal opgenomen worden in de nieuwste versie van het Handboek Openbare Ruimte. In de bijlage bij deze brief hebben we een aantal voorbeelden van vijandige architectuur opgenomen.

In uitzonderlijke situaties waarbij structureel overlast wordt ervaren of stelselmatig de wet wordt overtreden, is het soms nodig om de inrichting wel aan te passen. Hier wordt het 'toegankelijk en inclusief tenzij'-principe toegepast. Per situatie zal worden beoordeeld wat de beste oplossing is, te beginnen met de minst zware oplossing zoals het verplaatsen van zitgelegenheden of het plaatsen van andere objecten. Het uitgangspunt is echter dat we inclusief, toegankelijk straatmeubilair plaatsen en géén straatmeubilair, verhardingen of andere elementen in de openbare ruimte die als doel hebben om gedrag dat wordt aangemerkt als ongewenst te weren, ontmoedigen of beperken zodat onze openbare ruimte toegankelijk is en blijft.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Bijlage: Voorbeelden

Vijandige architectuur

Onder vijandige architectuur verstaan we (aanpassingen aan) straatmeubilair, verhardingen of andere elementen in de openbare ruimte die als doel hebben om gedrag dat wordt aangemerkt als ongewenst gedrag te weren, ontmoedigen of beperken. De inrichting dient geen ander doel dan het uitsluiten van ongewenst gedrag.

1. Houten ribben verhogen het zitcomfort niet, maar hebben als enig doel om liggen onmogelijk te maken.

2. Stenen strips dienen geen ander doel dan skaten moeilijk te maken. Daarnaast verslechtert het zelfs de toegankelijkheid.

Niet vijandige architectuur

In de onderstaande voorbeelden zijn de banken vormgegeven met het doel om gepaste ondersteuning te bieden, gebaseerd op de locatie en de gebruikers. De eventuele beperking van ander geoorloofd gebruik zoals bijvoorbeeld liggen is niet het doel van dit ontwerp.

3. Bank met rugsteun en armleuningen voor extra comfort en ondersteuning om er langer te kunnen verblijven, specifiek voor ouderen.

4. Abri met veel ruimte voor wachtenden en een klein bankje, zodat veel mensen kort kunnen schuilen.